

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ALKOHOLIO KONTROLĖS
ĮSTATYMO NR. I-857 18 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
NR. XIIIIP-1560, LIETUVOS RESPUBLIKOS ALKOHOLIO KONTROLĖS ĮSTATYMO
NR. I-857 18 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIIIP-1575 IR
LIETUVOS RESPUBLIKOS ALKOHOLIO KONTROLĖS ĮSTATYMO NR. I-857
28 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIIIP-1666**

2018 m. d. Nr.
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2018 m. gegužės 23 d. sprendimo Nr. SV-S-739 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 1.2, 1.3 ir 1.5 papunkčius, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

1. Iš esmės pritarti Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymo Nr. I-857 18 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-1575 (toliau – Įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1575) 1 straipsniu keičiamo Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymo 18 straipsnio 4 dalies 6 punkte nustatamai teisinio reguliavimo priemonei ir pasiūlyti Lietuvos Respublikos Seimui (toliau – Seimas) šį punktą išdėstyti taip:

„6) alkoholinius gėrimus, kurių tūrinė etilo alkoholio koncentracija yra didesnė kaip 22 proc., gamyklų supilstytus į stiklines, taures ir kitą gėrimams tiesiogiai vartoti skirtą tarą.“

2. Nepritarti Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymo Nr. I-857 18 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIIIIP-1560 (toliau – Įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1560), Įstatymo projekto Nr. XIIIIP-1575 1 straipsniu keičiamo Alkoholio kontrolės įstatymo 18 straipsnio 4 dalies 4 ir 5 punktams, kuriuose siūloma uždrausti prekiauti į didesnę negu 0,2 litro tarą išpilstytais alaus, fermentuotų gėrimų, alkoholinių kokteilių grupėms priklausančiais alkoholiniais gėrimais, kurių tūrinė etilo alkoholio koncentracija didesnė kaip 6 procentai, išskyrus atvejus, kai šie gėrimai išpilstyti į stiklinę, keraminę, medinę ar metalinę tarą, taip pat į didesnę negu vieno litro tarą išpilstytais alaus, fermentuotų gėrimų, alkoholinių kokteilių grupėms priklausančiais alkoholiniais gėrimais, kurių tūrinė etilo alkoholio koncentracija yra ne didesnė kaip 6 procentai, išskyrus atvejus, kai šie gėrimai išpilstyti į stiklinę, keraminę, medinę ar metalinę tarą, ir Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymo Nr. I-857 28 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIIIIP-1666 (toliau – Įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1666) dėl šių priežasčių:

2.1. Įstatymo projekte Nr. XIIIIP-1560 ir Įstatymo projekto Nr. XIIIIP-1575 1 straipsniu keičiamo Alkoholio kontrolės įstatymo 18 straipsnio 4 dalies 4 ir 5 punktuose siūlomos nuostatos prieštarauja Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (OL 2016 C 202, p. 47) 34 straipsniui, kuriame tarp Europos Sąjungos (toliau – ES) valstybių narių yra uždrausti kiekybiniai importo apribojimai ir visos lygiavėrio poveikio priemonės. Priėmus įstatymų projektus būtų sudarytos kliūtys laisvam prekių judėjimui ir pažeistas ES teisėje įtvirtintas abipusio pripažinimo principas, nes Lietuvos Respublikoje būtų draudžiama parduoti kitose ES valstybėse teisėtai pagamintus ir parduodamus Įstatymo projekte Nr. XIIIIP-1560 ir Įstatymo projekte Nr. XIIIIP-1575 nurodytus alkoholinius gėrimus, kurie būtų išpilstyti ne į šiuose projektuose siūlomo nustatyti dydžio tarą.

2.2. Įstatymo projekte Nr. XIIIIP-1560 ir Įstatymo projekto Nr. XIIIIP-1575 1 straipsniu keičiamo Alkoholio kontrolės įstatymo 18 straipsnio 4 dalies 4 ir 5 punktuose siūlomas teisinis reguliavimas nėra pagrįstas ir siūlomos priemonės neatitinka proporcingumo principo. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas (toliau – Konstitucinis Teismas) savo nutarimuose (pavyzdžiui, 2009 m. kovo 2 d., 2013 m. spalio 9 d. ir kt.) ne kartą konstatavo, kad teisės aktuose nustatant ūkinės veiklos ribojimus privalu paisyti proporcingumo principo, pagal kurį nustatytos teisinės priemonės turi būti būtinos ir tinkamos siekiamiems tikslams, neturi varžyti asmens teisių labiau, negu reikia šiems tikslams pasiekti. Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalyje taip pat yra nustatyta, kad rengiant teisės aktus turi būti vadovaujamasi tikslingumo, proporcingumo, efektyvumo ir kitais principais. Tai reiškia, kad teisės akto projektas turi būti rengiamas ir teisės aktas priimamas tik tuo atveju, kai užsibrėžtų tikslų negalima pasiekti kitomis priemonėmis, pasirinktos teisinio reguliavimo priemonės turi sudaryti kuo mažesnę administracinę ir kitokią naštą, nevaržyti teisinių santykių subjektų daugiau, negu to reikia teisinio reguliavimo tikslams pasiekti. Tačiau siūlomas teisinis reguliavimas nėra pagrįstas nei statistiniais duomenimis, nei tyrimais, o juose siūlomos priemonės sukeltų verslui (ypač smulkiajam ir gaminančiam tautinio paveldo gėrimus) didelę naštą. Lietuvos statistikos departamento pastarųjų metų duomenys rodo, kad apskritai alkoholinių gėrimų pardavimas, vartojimas ir jo sukelti žalingi padariniai kasmet mažėja. Pavyzdžiui, legalių alkoholinių gėrimų suvartojimas, tenkantis vienam 15 metų ir vyresniam gyventojui (litrais) absoliutaus (100 proc.) alkoholio, 2015 m. sudarė 14,0 litro, 2016 m. – 13,2 litro, o 2017 m. – 12,3 litro, t. y. nuo 2015 m. sumažėjo 1,7 litro; mirtingumas dėl alkoholio vartojimo (mirusiųjų skaičius 100 000 gyventojų) sumažėjo nuo 31,2 2012 m. iki 20,4 2017 m.; dėl neblaivių vairuotojų kaltės sužeistųjų skaičius 2017 m., palyginti su 2012 m., sumažėjo 29,6 proc., o žuvusiųjų skaičius 55,0 proc.

2.3. Įstatymo projekte Nr. XIIIIP-1560 ir Įstatymo projekto Nr. XIIIIP-1575 1 straipsniu keičiamo Alkoholio kontrolės įstatymo 18 straipsnio 4 dalies 4 ir 5 punktuose siūlomas teisinis reguliavimas prieštarauja 2007 m. rugsėjo 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos

2007/45/EB, nustatančios taisyklės dėl fasuotų produktų vardinių kiekių, panaikinančios Tarybos direktyvas 75/106/EEB bei 80/232/EEB ir iš dalies keičiančios Tarybos direktyvą 76/211/EEB (OL 2007 L 247, p. 17) (toliau – Direktyva 2007/45/EB), nuostatoms. Direktyvos 2007/45/EB priede yra nustatyti kai kurių fasuotų alkoholinių gėrimų turinio vardiniai kiekiai (t. y. taros dydžiai), o jos 2 straipsnyje nustatyta, kad valstybės narės negali atsisakyti, uždrausti ar apriboti fasuotų produktų pateikimo rinkai dėl priežasčių, susijusių su pakuotės vardiniu kiekiu.

2.4. Įstatymo projekte Nr. XIII-1560 siūlomas taros, į kurią pilstomi alaus, fermentuotų gėrimų, alkoholinių kokteilių grupėms priklausantys alkoholiniai gėrimai, diferencijavimas priklausomai nuo šių gėrimų turinės etilo alkoholio koncentracijos turėtų neigiamos įtakos aplinkai, nes padidintų pakuočių poreikį ir jų atliekų kiekį, taip pat CO₂ emisiją, kuri susidaro gaminant, tiekiant, surenkant ir perdirbant pakuotes.

2.5. Nuo 2017 m. kovo 1 d. padidinti akcizų tarifai visų rūšių alkoholiniams gėrimams. Lietuvos Respublikos Vyriausybė (toliau – Vyriausybė) pavedė Lietuvos Respublikos finansų ministerijai kartu su kitomis ministerijomis įvertinti šių akcizų poveikį viešiesiems finansams, šalies ekonomikai, akcizų mokesčio surinkimui. Atsižvelgdama į vertinimo rezultatus ir šio nutarimo 2.2 papunktyje nurodytas Teisėkūros pagrindų įstatymo ir Konstitucinio Teismo nutarimų nuostatas, Vyriausybė kaip alternatyvą Įstatymo projekte Nr. XIII-1560 ir Įstatymo projekto Nr. XIII-1575 1 straipsniu keičiamo Alkoholio kontrolės įstatymo 18 straipsnio 4 dalies 4 ir 5 punktuose siūlomoms priemonėms svarstys galimybę siūlyti Seimui keisti Lietuvos Respublikos akcizų įstatymą ir nustatyti didesnę akcizo tarifą stipriam alui.

2.6. Įstatymo projekte Nr. XIII-1666 siūloma uždrausti gaminti maisto produktus, žaislus ir kitas vaikams ir paaugliams skirtas prekes, kurių dizainas imituoja alkoholinius gėrimus ir (ar) jų tarą. Ši teisinio reguliavimo priemonė nepatenka į Alkoholio kontrolės įstatymo 1 straipsnio 2 dalyje nustatyto šio teisės akto teisinio reguliavimo sritį, kuri apima teisinius santykius, susijusius išimtinai su alkoholio produktų, maisto ir kitų produktų, kuriuose yra etilo alkoholio, gamyba, prekyba, laikymu, gabenimu, įvežimu, importu, eksportu, vartojimu, reklama, rėmimu ir tik su šių produktų valstybės kontrolės Lietuvos Respublikoje pagrindų nustatymu.

2.7. Įstatymo projekte Nr. XIII-1666 teikiamas siūlymas uždrausti gaminti maisto produktus, žaislus ir kitas vaikams ir paaugliams skirtas prekes, kurių dizainas imituoja alkoholinius gėrimus ir (ar) jų tarą, yra nepagrįstas verslo varžymas. Tokios prekės gali turėti paklausą užsienio valstybėse, kuriose nėra Įstatymo projekte Nr. XIII-1666 siūlomo draudimo, tačiau Lietuvos Respublikos gamintojai prarastų galimybę jas gaminti tik eksportui.

3. Atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo projekte Nr. XIII-1560, Įstatymo projekte Nr. XIII - 1575 ir Įstatymo projekte Nr. XIII-1666 siūlomomis teisinio reguliavimo priemonėmis nustatomi prekėms keliami reikalavimai, atkreipti Seimo dėmesį į tai, kad numatomi priimti įstatymų

projektai pagal 2015 m. rugsėjo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2015/1535, kuria nustatoma informacijos apie techninius reglamentus ir informacinės visuomenės paslaugų taisyklės teikimo tvarka (OL 2015 L 241, p. 1), reikalavimus ir Pasaulio prekybos organizacijos Sutarties dėl techninių prekybos kliūčių nuostatas turėtų būti notifikuojami atitinkamai Europos Komisijai ir Pasaulio prekybos organizacijai.

Ministras Pirmininkas

Ūkio ministras

Teisingumo ministras
Elvinas Jankevičius
2018 05 14

Ūkio viceministras
Gintaras Vilda
2018 09 13

Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos
Teisės ir pirkimų departamento
Teisėkūros skyriaus vedėjas

Arūnas Alkana
2018-09-13

Dokumentų valdymo ir asmenų
aptarnavimo skyriaus redaktorė

Sigita Sinickaitė-Petkevičienė
2018-08-13